

1960 GEAM: Devingen mimarlık için program

1957 sonunda Fransız, Hollandalı, Polonyalı ve İsraili genç mimarlar 'groupe d'etudes d'architecture mobile' (GEAM) adı altında Paris'te toplandılar. CIAM'ın dağılmadan önceki son toplantısında - 1956'de Dubrovnik'teki CIAM X - başka şeyler yanında devingenlik, karşılıklı bağlantılar, iletişim gibi büyük kentler ve küme-kentlerin çok hızlı gelişmesiyle giderek acilleşen konular ortaya atıldı. GEAM, bu sorunların çözülebilmesi için öneriler geliştirmeyi kendine amaç edindi. İlk çalışma toplantısı 1958 Mart'ında Rotterdam'da yapıldı. Bu toplantıya Almanya'dan mimarlar da katıldı.

A. Modern kent planlamasının karmaşık zorlukları bir dizi etkenin sonucudur. Bunların özellikleri şöyle sıralanabilir:

1. Varolan ya da yeni yapılar çok katı olup bunların yaşama uymaları zordur.
2. Nüfus artışı önceden kestirilemediği için plan yapılamaz.
3. Trafik bütün tahminlerin ötesinde artmaktadır.
4. Mülkiyet hakları artık geçersiz olup, mülkiyet şekilleri de çoğu yerde kalıplaşmış haldedir.
5. Konut birimleri çok pahalıdır.
6. Bir yanda kent ve kent planlaması ve diğer yanda bilim ve teknolojiadaki hızlı gelişme arasında giderek artan bir uyumsuzluk vardır.

B. Bunların sonucu olarak halkın gündelik yaşamı zarar görmektedir. Aşağıdaki olgular bunu gösteriyor:

1. Çok yoğun olan trafik günün belirli zamanlarında nerdeyse durmaktadır.
2. Konutlar, bir anlamda aileler için tuğladan yapılmış tutukvevleri sayılabilir.
3. Hafta sonlarında giderek artan sayıda insan açık havaya kaçıyor.
4. Birey zorla bir yaşam temposuna itiliyor, kişinin kendi çevresini şekillendirmesi nerdeyse olanaksız.
5. Kentte oturanların büyük çoğunluğu kendini yalnız ve soyutlanmış hissediyor.
6. Komşuluk birimleri tamamen rastgele ortaya çıkmıştır ve bunları etkilemek çok zordur.

C. Bu koşulların genelde düzeltilmesi için GEAM bazı ilkeler saptamıştır ve şunları önermektedir:

1. Daha kolay değişimi sağlamak için yapı alanları ve havası mülkiyet haklarının iyileştirilmesi, yeniden düzenlenmesi. Hava hakkının oturanlar tarafından katmanlar halinde kullanılmasının sağlanması.

2. Yapılar değişken ve değiştirilebilir olmalı.
3. Aynı şekilde bu yapılardaki mekansal birimler de kullanım değişikliklerine açık olmalı.
4. İçinde oturanlara, günün gereksinmelerine göre konutlarını değiştirebilme fırsatı tanınmalı.
5. Fiyatlarını düşürmek için yapıların üretiminde endüstri ve prefabrikasyondan alabildiğince yararlanılmalı.
6. Kent ve kent planlaması trafik artışına uyum sağlayabilmeli.
7. Fiziksel ve tinsel kültür alanlarıyla birlikte, oturma ve çalışma alanları kentin her bölümünde iç içe geçmiş olarak yer almalıdır.

D. Sözü edilen ilkeleri uygulayabilmek için GEAM aşağıdaki yöntemlerin ayrıntılı olarak ele alınmasını önerir:

1. Değişken ve birbiriyle-değişebilir yapı öğelerinin geliştirilmesi, örneğin:
  - (a) dış duvarlar,
  - (b) iç duvarlar,
  - (c) hareket eden döşemeler ve tavanlar.
2. Yapılara ısı ve elektrik getirmek ve çöp toplamak için kolayca değişebilecek yöntemlerin geliştirilmesi.
3. Kenti oluşturmak için daha büyük mekansal birimlerin geliştirilmesi, örneğin:
  - (a) birbiriyle deęişebilir birimler (yolda giden, uçan, yüzen),
  - (b) sal üzerinde yapılar,
  - (c) mekanları köprüleyen yapılar,
  - (d) havalandırılmalı açık mekanlar.

Paris, 5 Nisan 1960

David George Emmerich, Camille Frieden, Yona Friedman, Günter Günschel, Jean Pierre Pecquet, Werner Ruhnau

1960 Programının eki olan Mart 1961 açıklaması şöyle:

Kent planlamasındaki öğelerin en uygun şekilde dağılım, onu meydana getiren parçaların devingenliğiyle sağlanır. Böylelikle ayrılmış olan işlevler yeniden bütünleşecektir. Kent organizmasının çok-yönlü işlevselliği iletişim sorunlarını azaltacaktır.

Bu ilkeyle birlikte durağan biçim sorunu geçmişte kalacaktır.

Yapılar ve kullanımla ilgili yönetmelikler planlanmalıdır.